

2. oktober 2025

UKA2025/49

Uunga siunnersuut: EU-mut ilannguteqqinnerup ajunngitsortarisinnaasai ajoqutigisinnaasaalu qulaajarniarlugit Naalakkersuisut nassuiaammik suliaqaqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuinermi aamma inatsisinut tunngatillugu ilannguteqqinnermi inissisimanerit soorlu qanoq atugassaqartitaalluni Kalaallit Nunaat tamakkiisumik ilaasortanngorsinnaanersoq qulaajarneqassapput. Misissuineq Inatsisartunut 1. januar 2027-mi agguanneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit)

Siumumiit siunnersuuteqartoq Justus Hansen Demokraatit siunnersuutaanut qujavugut.

Siullertut Siumumiit erseqqissaatigissavarput Naalakkersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiisummi una qulequtaq, tassa EU pillugu ataatsimilluunniit allassimasoqanngilaq. Illuatungaanili ersarissumik oqartarluta qallunaajuniangilagut Amerikkarmiuuniangilagut, Kalaaliuvugut.

Piviusorli aallarniutigilaartigu. Nunarput Amerikap nunavittaanut atavoq (kontinent) aammalu nunarput sulii Naalagaaffiunani. Taamaattumik nunatut naalagaaffiunata sulii, EU-mi ilaasortanngortoqassagaluarpat, pitsaaqutai ajoqutaanillu misissuinissaq eqqartussallugu assut eqqumiilluni. Taamaakkaluartoq Siumumiit imaattumik oqaaseqarfigissavarput.

Nunarput EU-lu:

Inuiaqatigiinni pissutsinik allannguutaasunik aalajangiinialinnginnermi tamatigut pingaaruteqartarpoq allannguinerup pitsaaqutai ajoqutaalu sukumiisumik nalilersortuassallugit.

Nunatta EU-mut attaveqarnera Nunatta politikkikkut ineriartorneranut annertuumik tunngaviusumillu aalajangiisuusimavoq. Tassa 1972-mi Nunarput sulii namminersornerulinngitsoq aalajangiiffigineqarmat Danmarkip aalajangernera kisimi najoqqutarineqarsimavoq, taamani Nunarput nammineersinnaatitaanngivimmat.

Taama pisoqarmat nunatsinni politikkikkut aalajangerneqarpoq, siullermik Nunarput namminersornerulerseqqaartariaqaripput, tamatumalu kingorna nunatta EU-mut ilaasortaanissaa ilaasortaannginnissaaluunniit aatsaat aalajangerneqarsinnaalissasoq.

Namminersornerulereeratta Nunatsinni inuit taasisinneqaqqipput, amerlanerussuteqartullu isummernerat tunngavigalugu taamani Nunarput isumaqatigiinniarpog Nunatta EU-llu akornanni suleqatigiinneq qanoq ittuussanersoq isumaqatigiinniutigalugu.

Oqallittoqarujussuareernerata kingorna amerlanerussuteqartut aalajangernerat tunngavigalugu siunissami Nunatta EU-llu akornanni suleqatigiinnerup qanoq imaqaarnissaa, isikkoqaarnissaa pillugu

isumaqatigiinniartoqareermat 1985-mi atuutilersumik Nunarput EU-mit ilaasortaajunnaarpoq, oqaluttuarisaanermi siullersaalluni.

Maanna nunarsuatsinni pissutsit annertuumik toqqissisimananngitsup tungaanut allanngorujussuarnerisa pisariaqalersippaat eqqarsaatigeqqissagipput, Nunatta siunissami Europamut attaveqarnera allannguuteqassanersoq, allannguuteqassappallu tamanna pillugu sukkut allanngortitsisoqassanersoq.

Ullumikkut pissutsit pitsaaqutaat, tassa Nunarput EU-mut ilaasortaanani isumaqatigiissuteqarlunili OLT-mik taaneqartumik EU-mik suleqateqarluni inissisimanerata pitsaaqutai, siulliullugit taassagutsigit oqaatiginngitsoorsinnaanngilarput Nunarput ullumikkut pisuutiminut uumassusilinnut uumaatsunullu tamakkiisumik oqartussaaffeqarmat, ilungersorluta anguniarsimasatsinnik angusimasatsinnillu. Aalisakkat aatsitassallu ullumikkut oqartussaaffigaavut, tamannalu aamma kiffaanngissuseqalersitsivoq nunanik allanik isumaqatigiinniarsinnaanitsinnut, soorlu aalisakkat aatsitassallu pillugit.

EU-mik isumaqatigiissuteqarsimanitta saniatigut ullumikkut kiffaanngissuseqarpugut nunanik allanik, aamma EU-p avataaniittunik – soorlu Canada-mik, Japanimik, Kinamik USA-millu – isumaqatigiissuteqarnissatsinnut, aalisakkat aatsitassallu kiisalu niueqatigiinneq pillugit.

Allatut oqaatigalugu ullumikkut isumaqatigiissutitta pitsaaqutaasa pingaarnersaraat pisuussutitsinnut – aalisakkanut aatsitassanullu killilersugaanngitsumik aalajangiisinnaassuseqarnerput.

Ullumikkut isumaqatigiissut malitarput Nunatta namminersulernissaanut – naalagaaffinngornissaanut – aqqutissiuussisuusoq Siumut isumaqarpoq. Soorunami isumaqatigiissutit atuuttut sakkortusarneqarsinnaapput, assersuutigalugu illersornissamut tunngasut pillugit isumaqatigiisummik nutaamik Nunatta pissarseqataaffignerpaasaanik kingunilimmik ilaneqarlutik.

Ullumikkut inissisimanitta ajoqutai pillugit oqaatigineqartussat pingaarnersaraat, ullumikkut isumaqatigiissutit malillugit Nunarput killilimmik EU-mi ilaasortat akunnerminni niueqatigiinnerannut peqataasinnaatitaammat, EU-llu aningaasaateqarfiinik aamma killilimmik taamaallaat atuisinnaatitaalluni. Nunatta EU-mut ilaasortaannginnera pissutigalugu Nunarput EU-mi oqartussaaffeqanngilaq sunniuteqarsinnaassuseqaranilu, assersuutigalugu EU-mi aningaasaliiffissaminik aalajangersaasarnernut oqartussaaffeqarani. EU-p ingerlatsiviini Nunarput taaseqataasinnaassuseqanngilaq, ilaasortaannginnami, naak EU-p aalajangigaanit sunnerneqartaraluarluni.

Nunarput EU-mut ilaasortanngoqqissagaluaruni ilaatigut makku tungaasigut pitsannguuteqassagaluarpoq:

EU-mi ilaasortat akunnerminni niueqatigiinnerannut killilersuinertaqanngitsumik akitsuusigaanngitsumillu aalisakkanik qalerualinnillu Nunarput nioqquteqarsinnaanngussagaluarpoq.

Aamma Nunarput sunniuteqarsinnaalissagaluarpog EU-mi aqutsinermut oqartussaaffinnut, soorlu EU-p Inatsisartuini sinniisoqalernikkut, ministerådemi ilaasortaataqalernikkut, EU Kommissionimi ilaasortaataqarsinnaalernikkut assigisaatigullu. Aamma EU-p aningaasaateqarfiinit aningaasaliiffiqineqarsinnaaneq anginerusoq, soorlu Nunatsinni attaveqaasersuutit ineriartorteqqinneqarnissaannut, aatsitassarsiornikkut ingerlatsisoqarnerulernissaanut kiisalu ilinniartitaanikkut piorsaanerunissamut.

Aamma Nunarput EU-mut ilaasortanngooqqissagaluaruni sunniuteqarluarsinnaalernissamik inissisimalersinnaavoq, soorlu assersuutigalugu Issittumi silarsuarmioqatigiinnit soqutigineqaqisumik ineriartitsinissami.

Nunarput EU-mut ilaasortanngooqqissagaluarpog ajoqutissai pillugit ilaatigut makku oqaatigineqarsinnaapput:

Nunatta aalisarneq pillugu nammineerluinnarluni aalajangersaasinnaanini annertuumik annaassavaa, imartatsinnilu aalisagartassat tassaalissapput, EU-p imartaani aamma aalisagartassat, nunat EU-mut ilaasortat allat uagutsitulli aalisarfigisinnaalersinnaasaat.

Allatut oqaatigalugu: Nunarput EU-mut ilaasortanngooqqissagaluarpog imartatsinni aalisarneq EU-miit qitiusumik annertoorujussuarmik aqunneqaleqqissaaq, kalaallilu aalisartut Nunatta imartaani aalisagartassaqarnissaat EU-p oqartussaasuinut isumaqatiginninniutigineqaqqaataleqqissallutik.

Tassa, Nunarput EU-mut ilaasortanngooqqissappat pitsaaqutai aningaasaliinerusalernissamut Issittumilu oqartussaaqataanerunerup annerulerneranik tamanna kinguneqassaaq.

Akerlianillu Nunatta namminiilivinnissamik naalagaaffinngornissamillu anguniagaanut akerliusumik sunniuteqassalluni, tassa apeqqutini pingaarutilinni – aalisarnermut, aatsitassarsiornermut niuernerullu – ullumikkornit ajornerusumik Nunarput inissisimalissalluni, tassa oqartussaaffikinnerulissalluni.

Uagut Siumumi naliliinerput ilisimasagullu tunngavigalugit Nunarput EU-mut ilaasortanngooqqissagaluarpog, Nunatta aningaasarsiornikkut tunngavia ullumikkornit pitsaanerulissagaluarpog, issittumi oqartussaaqataanerulernissamut periarfissaqarnerulissaaq EU-llu oqartussaaffiini oqartussaaqataanerulersinnaalluni.

Akerlianilli ilaasortanngooqqissagaluarutta nammineersinnaassuseq kiffaanngissuserput apeqqutini pingaarutilini akigalugulusooq maannamut angoreersimasarpasuit annaassavagut, soorlu immap pisuussutaanik piginnittuunerput Nunattalu aatsitassatigut pisuussutaanut ullumikkut oqartussaalersimanerput.

EU-mut ilaasortanngooqqinneq uagut Siumumi isumarput malillugu killormut alloriarnerussaaq, Nunatta naalagaaffinngornissap tungaanut ingerlanerani.

Soorlu tunngavilersuutitsinni paasineqarsinnaassasoq, Nunatta EU-mut ilaasortanngooqqiinnarnissaa innersuunnartinngilluinnarparput, tassami taama pisoqassappat nammineersinnaassuttip kiffaanngissutsimillu sorsuuteqarsimanitta timitai Siumup

siuttuuffigisimasai - ullumikkut angoreersimasat annaaneqarneranik minnerunngitsumillu avataaniit aquuneqarnerulernermik tamanna kinguneqassasoq Siumut isumaqarpoq.

Akerlianik Siumumi isumaqarpugut Nunatta EU-mik isumaqatigiissutaa ullumikkut atuuttoq annertusineqarsinnaasoq – annertusineqartariaqartorlu – soorlu assersuutigalugu illersornissakkut suleqatigiinneq Nunatta EU-llu akornanni isumaqatigiissutini siunissami ilaalersillugu.

Nunatta EU-mut ilaasortaanissaanut tunngasumik apeqqut isumarput malillugu atorfilinnut “ekspert”-inillu taaneqartartunut misissuganngortitassaanngilaq. Politikkikkununa isummerfissaq – namminersornerup tungaanut ingerlassanersugut, imaluunniit avataaniit aquuneqarneq ullumikkornit annerulersikkusunneripput.

Uagut ilaasortanngornissamut naaggaarpugut, kissaatigaarpulli Nunatta EU-lu akornanni isumaqatigiissutit annertusinissat sulissutigineqalissasoq, soorlu illersornissamut tunngasumik Nunatta EU-llu akornanni suleqatigiinneq isumaqatigiissutini ilaalissasoq suliniutigalugu.

Nunatta EU-p tungaanut inissisimanera Nunatsinni innuttaasunut annerusumik qaammarasaassutigineqartariaqartoq Siumut isumaqarpoq. Taamaattumik tamanna allanngortinneqassappat nunatsinni kalaaleqatigut inuit taasisinneqaqqinnerisigut aatsaat pisinnaasoq aalajangiusimavarput.

Naggasiut: EU-mi siornatigut ilaasortaataasimasutut aammalu EU-mut ilaasortaasumut nunasiaataasimasutut aqutit OLT (Overseas Land and Territories) aqutigalugu ullumikkut EU-mit aningaasanut inatsisikkut toqqaannartumik aningaasatigut pisalernikuuvugut, allat OLT-mi ilasortaasut piumasaqaatinut naammassinninnissaminnut suli ajornartorsiuteqartut, tamannalu uagut qaangernikuuarput EU-mi aallartitaqarfeqarlutalu EU-mik suleqatigiinneq sungiusimalersimagatsigu.

EU-p Issittulerngusaanneq pequtigalugu siunissamilu pisuussutit uumaatsut uumassusillillu pingaarteqartut pigisagut minnerunngitsumillu Northern Sea Route (imartatta sikuerrukkiartornerisa pequtigisaanik Issittup Imartaa angallavigineqalerpat) pillugit, nunarput avaqqunneqarsinnaanngilaq, angallannikkullu assigiinngitsutigit pingaarteqarlunnartumik inissisimassaaq.

Nunatta Naalaagaaffiit Peqatigiit Imartat Pillugit Aalajangersaasarfia, UN Law Of Sea-mut, nunavikkut qalasarsuarmut atanera pequtigalugu piginnittussatut piumasaqaateqarnerput 2014-meersup aaliangiiffigineqartinnagu, ukiunut amerlasuunut isigisumik EU issittumut iluaqteqassamaarluni suliniarnermigut inussiarnisaaraluttuinnarpoq. Tamanna atorluarneqassaaq, isumaqanngilarli ilaasortaaffigineqassasoq. Suleqatigiinneq illuatungeriinnit iluaqutigneqarsinnaasoq anguneqarsinnaavoq, soorlu ilinniartitaanikkut suleqatigiinneq, aalisarnikkut isumaqatigiinneq pioreersoq, allallu suliniutit suli annertusarneqarsinnaasut, imartat nunatallu eqqissisimatinneqarsinnaasut aningaasaliiffigineqarnerisigut inerisaanerit atorluanerillu EU-p OLT-mi programii atorlugit suli annertusaavigineqarsinnaasut eqqarsaatigalugit.

Siumumi isumaqarpugut inuiaqatigiit taasissutigalugu ilaasortaassanngitsugut isummersimanerat ataqqineqarlunnaqqissaasasoq aammalu Kalaallit Nunatta namminiussuseqarluni imminermut tunngasut aaliangersarsinnaaneri annaaneqarsinnaasut arlaannaatigulluunniit

ulorianartorsiortinneqanngilluinnassasut. Nunarput tassaavoq naalagaaffinngorumasooq isumaqanngilarlu tamanna anguniarlugu allanit ilalersornikkut akissaqarfigiartorlugu sapertutut inissisimasutut issasugut. Suleqatigissavagut pitsaasumik iluanaarfiusumik, tamannali pissaaq diplomati aqputigalugu eriagalugulu.

Siumumiit isumaqarpugut eqqumiittoq nunatut naalagaaffittut sulii inississimanata EU-mi naalagaaffiit kisimik ilaasortaasartut inissisimasartut, sooq maani Inatsisartuni nalunaarusiortitsinissamut allaffissornermullu aningaasanik atuissanersugut, akissutissartai ilisimareerlutigit. Taamatut Siumumiit oqaaseqarluta siunnersuutip itigartinneqarnissaa innersuussutigaarput, isumaqaratta 2 mio. atorlugit nutaamik nassuiaasiornissaa apeqquernartoq taarsiullugulu allannguutissamik imaattumik siunnersuutissaqarluta:

Naalakkersuisut "EU-mik EU-mullu atasunik oqalliffinnik suleqateqarnerup annertusinissaanut Kalaallit Nunaata periarfissai pillugit nassuiaat pillugu nalunaarusiap" UPA 2017-mi saqqummiunneqartup 2017-miit ullumikkumut ineriartornerit nutaanngorsimanera tunngavigalugu, tamatuma ullutsinni pisariaqartitanut naleqqussarnissanik, nalunaarusiaareersup nutarternissaanut Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nalunaarusiaq nutartigaq 1. Januar 2027 Inatsisartunut agguanneqassaaq.

Taamatut Siumumiit oqaaseqarluta Nunanut allanut sillimaniarnermullu ataatsimiisitaliamut innersuussutigaarput.

Qujanaq.

Erik Jensen
Siumut